

بررسی مکان تشکیل سکونت‌گاه‌های غیررسمی در شهر اردبیل

رقیه مرادی رضی‌آباد^{۱*}، مهسا مهردادی^۲، وحید وزیری^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات اردبیل، (rogayemoradi@gmail.com)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات اردبیل، (mahsa.mehrdadi@gmail.com)

۳- استادیار گروه معماری دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه محقق اردبیلی، (vahid.vaziri@gmail.com)

چکیده

اسکان غیر رسمی، پدیده‌ای است نا بهنجار، که نسبت به بافت متداول شهرها مشاهده می‌شود. این پدیده، تجلی فقدان برآورده شدن نیاز مسکن و سرپناه اقشار کم درآمدی است که در فضای رسمی و برنامه ریزی شده شهر جایی ندارد و در فرار از محدودیت‌های قانونی خارج از توان خود، به برپایی سکونت‌گاه‌های نا بسامان در حاشیه شهر، به امید آن که به فرصت‌های شغلی با درآمد مستمر شهری دسترسی پیدا نمایند، می‌پردازند و شامل افراد و خانوارهایی می‌شود که در محدوده‌ی فیزیکی و اقتصادی شهر زندگی می‌کنند ولی هنوز جذب نظام شهری نشده و از بسیاری جهات با بافت‌های اصلی شهر تفاوت دارند. محلات هدف این پژوهش نمونه کاملی از این سکونت‌گاه‌ها در شهر اردبیل است. تحلیل داده‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در به وجود آوردن پدیده اسکان غیر رسمی در اردبیل، عواملی از جمله اسکان تعداد زیادی از افراد تهیدست در این ناحیه که عمدتاً ناشی از اقتصاد سیاسی فضا است مؤثر می‌باشد. به علاوه این پدیده به نوبه خود، پیامدهای کالبدی و اجتماعی-اقتصادی بسیار نامطلوبی را در محلات هدف ایجاد کرده است. بدین ترتیب ۲۳٪ درصد از ساکنان محلات هدف را مهاجران تشکیل می‌دهند و تقریباً تمامی آن‌ها افراد و خانوارهای فقیر هستند. بالا بودن بعد خانوار، جوانی جمعیت، بی سواد و کم سواد، بیکاری، درآمد ناچیز، پرداختن به انواع مشاغل کاذب از یک طرف و وضعیت اسفبار محیط فیزیکی مانند مسکن نامناسب، فقدان بهداشت، فقدان تأسیسات و تجهیزات زیر بنایی و خدمات شهری، از سویی دیگر آلودگی چشم انداز از یک ناحیه‌ی شهری (محلات هدف) را به نمایش می‌گذارند.

واژه‌های کلیدی: اسکان غیر رسمی، حاشیه‌نشینی، وضعیت اقتصادی، پیامدها، شهر اردبیل.